МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
Кафедра технологій фармацевтичних препаратів

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти

підготовки другий (магістерський) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 226 Фармація, промислова фармація
(код і найменування спеціальності)
освітньої програми Клінічна фармація
(найменування освітньої програми)
спеціалізації (й) _____
(найменування освітньої програми)

2023 рік
рік створення

Робоча програма освітньої компоненти «Охорона праці в галузі»
спеціальності 226 Фармація, промислова фармація освітньої програми Клінічна фармація, заочної форми здобуття освіти 5 курсу.

Розробники:

Олександр КУХТЕНКО, завідувач кафедри, д.фарм.н., професор

Сергій ТРУТАЄВ, доцент закладу вищої освіти, к.фарм.н., доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
Технологій фармацевтичних препаратів

Протокол від «25» серпня 2023 року № 1

Зав. кафедри _____ проф. Олександр КУХТЕНКО
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії
з технологічних освітніх компонент

Протокол від "__1__"_вересня____2023 року № _1_

Голова профільної комісії _____ проф. Олена РУБАН_____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська

Статус освітньої компоненти: вибіркова

Передумови вивчення освітньої компоненти: Освітня компонента «Охорона праці в галузі» обумовлена необхідністю ознайомлення здобувача вищої освіти з діючими законодавчими вимогами нормативної документації у сфері охорони праці, щодо створення безпечних умов праці у професійній діяльності в сучасних умовах господарювання.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Охорона праці в галузі» є базові питання з охорони праці з орієнтацією на майбутню професію здобувача вищої освіти.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться:

- 90 годин 3,0 кредити ECTS для заочної форми здобуття освіти.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Охорона праці в галузі» є формування у здобувачів вищої освіти знань та навичок, пов'язаних із організацією та забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці, які необхідні для прийняття рішень, спрямованих на покращення умов праці, захисту працюючих від впливу шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища здатності впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу, що спрямовані на попередження та усунення небезпечних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання, оперативне надання допомоги потерпілим з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності.

Основними завданнями освітньої компоненти «Охорона праці в галузі» є підготовка здобувача вищої освіти до практичної діяльності шляхом формування знань, умінь та навичок у створені та підтриманні оптимальних умов праці, які забезпечуватимуть мінімальну ймовірність випадків травматизму, професійних захворювань та максимальний рівень працездатності, визначення ризику та обґрунтування заходів, спрямованих на попередження небезпечних ситуацій, захисту персоналу.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Охорона праці в галузі» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

Інтегративні кінцеві **програмні результати навчання** (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та ви-мог техніки безпеки при здійснення професійної діяльності.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- законодавчі та нормативні акти з питань охорони праці;
- систему організації охорони праці на фармацевтичному підприємстві;
- обов'язки і відповідальність керівників та управлінців із питань забезпечення безпечних умов праці робітників.

вміти:

- оцінювати умови праці на робочих місцях;
- організовувати та брати участь у розслідуванні нещасних випадків, професійних захворювань, аварій;
- діяти за вимогами охорони праці під час настання нещасних випадків, професійних захворювань, аварій.

володіти:

- навиками організації питань стосовно безпечних умов праці робітників;
- навиками розробки посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;
- навиками розрахунків показників освітлення, шуму, повітрообміну та ін..

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	**Обсяг у годинах**					
	заочна форма					
	усього	**у тому числі**				
		л	**сем**	**пз**	**лаб**	**с. р**
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
Змістовий модуль 1. Основи охорони праці						
Тема 1. Законодавство України про охорону праці	10	2	-	-	-	8
Тема 2. Посадові інструкції	9	-	-	-	-	9
Тема 3. Інструкції з охорони праці	8	-	-	-	-	8
Тема 4. Медичні огляди. Профілактика професійних отруєнь і захворювань	8	-	-	-	-	8
Тема 5. Електробезпека	8	-	-	-	-	8
Контроль ЗМ 1	2	-	-	2	-	-
Разом за змістовим модулем 1	45	2	-	2	-	41
Змістовий модуль 2. Охорона праці в галузі						
Тема 6. Природне та штучне освітлення приміщень	8	-	-	-	-	8
Тема 7. Мікроклімат	8	-	-	-	-	8
Тема 8. Шум	8	-	-	-	-	8
Тема 9. Пожежна безпека та первинні засоби пожежогасіння	8	-	-	-	-	8
Тема 10. Правила надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	9	-	-	-	-	9
Контроль ЗМ 2	2	-	2	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	43	-	2	-	-	41
Семестровий залік з модуля	2	-	-	2	-	-
Усього годин	90	2	2	4	-	82

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Основи охорони праці

Тема 1. Законодавство України про охорону праці.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Закон України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Кодекс законів про працю України та прийняті відповідно до них нормативно-правові акти. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору та під час роботи на підприємстві. Служба охорони праці. Навчання з питань охорони праці. Порядок проведення та реєстрації інструктажів з охорони праці. Види інструктажів з охорони праці та порядок їх проведення. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Тривалість робочого часу

працівників. Праця жінок. Праця інвалідів. Праця молоді.

Тема 2. Посадові інструкції

Посадові інструкції, розробка, впровадження, розділи посадової інструкції, установлення обов'язків, прав і відповідальності персоналу, посадових осіб за виконання функцій і завдань. Контроль за виконанням працівниками своїх обов'язків передбачених розділами посадової інструкції.

Тема 3. Інструкції з охорони праці.

Відповідальність за організацію роботи з охорони праці. Організація роботи з охорони праці під час проведення виробничого процесу. Контроль за дотриманням працівниками питань охороною праці, правил, норм та інструкцій з охорони праці. Порядок проведення розслідування нещасних випадків, що сталися у робочий час. Обов'язки керівника та свідків при настанні нещасного випадку. Повідомлення про нещасний випадок. Організація розслідування нещасного випадку. Робота комісії по розслідуванню нещасного випадку. Особливості проведення спеціального розслідування нещасного випадку. Матеріали розслідування, порядок обліку та звітність. Закон України «Про колективні договори і угоди».

Тема 4. Медичні огляди. Профілактика професійних отруєнь і захворювань.

Основні положення законодавчих актів, що стосуються створення безпечних умов праці та збереження здоров'я працюючих. Шкідливі фактори виробничого середовища і трудового процесу, їх гігієнічна оцінка. Критерії і показники умов праці (Гігієнічна класифікація праці). Атестація робочих місць за умовами праці. Заходи щодо поліпшення умов праці та виробничого середовища. Санітарно-побутове забезпечення працівників. Медичні огляди працівників сфери охорони здоров'я. Професійні захворювання (порядок розслідування, реєстрації та обліку профзахворювань, аналіз профзахворюваності, визначення придатності працівника до роботи). Основні принципи профілактики виникнення профзахворювань.

Тема 5. Електробезпека

Електробезпека. Електричний струм, одиниці вимірювання струму, напруги, потужності, опору, частоти. Постійний та змінний струм, їх шкідлива дія на організм людини. Небезпечні величини електроструму, напруги. Залежність дії електроструму на людину від тривалості дії, умов середовища, метеорологічних факторів, фізичного стану людини. Поняття напруги кроку та дотику. Статична і наведена напруга. Дія електромагнітних полів, засоби захисту від них. Розподіл електроустановок за класами напруги: 0,4 кВ; 6-10 кВ; 35 кВ; 110-1150 кВ. Охоронні зони електромереж до та понад 1000 В. Класифікація виробничих приміщень щодо небезпеки ураження працівників електричним струмом. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Особливості виробництв з наявністю електротехнологій.

Контроль ЗМ1. Теми 1-5.

Змістовий модуль 2. Охорона праці в галузі

Тема 6. Природне та штучне освітлення виробничих приміщень

Раціональне освітлення приміщень і робочих місць. Види та класифікація освітлення. Кількісні та якісні показники освітлення, їх розрахунок: світовий потік, сила світла, освітленість, яскравість, фон, контраст, видимість, осліпленість, дискомфорт. Характеристика зорової роботи та найменшого розміру об'єкта розрізнення. Природне освітлення приміщень, його розрахунок. Штучне освітлення, розрахунок рівня освітленості приміщення. Особливості безпеки при поводжені з приладами, які вміщують ртуть. Люмінесцентні лампи. Законодавчі підстави для утилізації люмінесцентних ламп.

Тема 7. Мікроклімат

Вимоги до мікроклімату приміщень. Вентиляція приміщень: природна та механічна, їх класифікація та визначення. Особливості використання. Характеристика припливно-витяжної та загальнообмінної вентиляції. Фактори виробничого мікроклімату.

Основні показники оцінки роботи загальнообмінної вентиляції: вентиляційний повітряний баланс, кратність повітрообміну. Поняття про гранично допустиму концентрацію речовин у повітрі. Розрахунок повітрообміну. Оцінка ефективності роботи вентиляції.

Тема 8. Шум

Поняття шуму, терміни та визначення. Звук, звуковий тиск, інтенсивність звуку, поріг чутливості, больовий поріг. Класифікація шуму та рівні впливу на організм людини. Методи оцінювання видів шумового навантаження. Звукова потужність. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. Гранично допустимі рівні звуку. Види та класифікація засобів індивідуально та колективного захисту від шуму. Розрахунок сумарного рівня шуму від багатьох його джерел.

Тема 9. Пожежна безпека та первинні засоби пожежогасіння

Основні нормативні документи, що регламентують роботу із забезпечення пожежної безпеки об'єктів. Обов'язки керівника підприємства та інших посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта. Заходи пожежної безпеки, яких необхідно додержуватись перед початком роботи, під час роботи та по її закінченні з метою запобігання пожежам. Утримання території протипожежні розриви, джерела протипожежного водопостачання, протипожежний режим на об'єкті. Загальні уявлення про автоматичну пожежну сигналізацію, вуглекислотні, порошкові, газові та інші установки пожежогасіння. Первинні засоби пожежогасіння. Вогнегасні речовини. Види вогнегасників, облаштування та принцип дії.

Тема 10. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку

Поняття домедичної допомоги. Основні принципи надання домедичної допомоги. Домедична допомога при кровотечі. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з рота в ніс». Непрямий (закритий) масаж серця. Електротравми: правила надання домедичної допомоги потерпілим від ураження електричним струмом. Домедична допомога при ударах: струс головного мозку, удари в області хребта, синдром здавлювання. Домедична допомога при вивихах і розтягненні зв'язок. Домедична допомога при отруєнні газами: симптоми отруєнь, вплив на організм людини і його наслідки. Домедична допомога при пораненнях: визначення та класифікація ран, правила накладання пов'язок. Домедична допомога при переломах: класифікація переломів, правила накладання шин, домедична допомога при ушкодженні хребта та кісток тазу. Домедична допомога при опіках: класифікація, допомога при хімічних та термічних опіках шкіри, при опіку очей. Домедична допомога при тепловому ударі. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання домедичної допомоги потерпілим при нещасних випадках.

Контроль ЗМ2. Теми 6-10.

Семестровий залік з модуля.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Заочна форма
1	**Тема 1.** Законодавство України про охорону праці	2
	Усього годин	2

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Заочна форма
1	**Контроль ЗМ 2**	2
	Усього годин	2

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Заочна форма
1	**Контроль ЗМ 1**	2
2	**Контроль ЗМ 2**	2
	Усього годин	4

9. Теми лабораторних занять

Не передбачені робочим навчальним планом

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Заочна форма
1	**Тема 1.** Законодавство України про охорону праці	8
2	**Тема 2.** Посадові інструкції	9
3	**Тема 3.** Інструкції з охорони праці	8
4	**Тема 4.** Медичні огляди. Профілактика професійних отруєнь і захворювань	8
5	**Тема 5.** Електробезпека	8
6	**Тема 6.** Природне та штучне освітлення приміщень	8
7	**Тема 7.** Мікроклімат	8
8	**Тема 8.** Шум	8
9	**Тема 9.** Пожежна безпека та первинні засоби пожежогасіння	8
10	**Тема 10.** Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	9
	Усього годин	82

Завдання для самостійної роботи

Підготовка до заняття та опрацювання матеріалів за кожною темою.

Підготовка доповідей та рефератів до теми заняття та представлення під час заняття.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріям:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		оцінка	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F		

- *«відмінно»* – здобувач вищої освіти твердо засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє становлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- *«добре»* – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;
- *«задовільно»* – здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;
- *«незадовільно»* – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

За результатами поточної успішності студент може підвищити рейтинг з дисципліни протягом семестру до підсумкового модульного контролю.

Розподіл білів за освітньою компонентою Охорона праці в галузі												Сума балів
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	ЗМ 1	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	ЗМ 2	
Заочна форма здобуття освіти												
-	-	-	-	-	30-50	-	-	-	-	-	30-50	60-100

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Контрольні заходи включають поточний і змістовий модульний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу за темою заняття. Поточний контроль включає: усне опитування; тестовий контроль; перевірку завдань. Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Змістовний модульний контроль включає теоретичну та практичну частину. При отримані студентом мінімальної кількості балів протягом семестру та за змістовний модульний контроль він отримує залік.

Форма контролю – семестровий залік.

13. Методичне забезпечення

- Календарно-тематичні плани лекцій і семінарських занять
- Підручники, збірник тестових завдань тощо
- Конспекти лекцій або мультимедійні лекції
- Методичні посібники, рекомендації для практичних занять, самостійної підготовки до контролю змістових модулів.
- Комплекти тестових завдань до кожної теми змістових модулів.
- Питання та завдання для самостійної роботи.

14. Рекомендована література

Основна

1. Жуковіна, О. В. Охорона праці в галузі [Текст] : метод. рек. до викон. практ. робіт для спец. 7.110201 "Фармація" та 7.110206 "Клінічна фармація" / О. В. Жуковіна, Г. А. Грецька ; НФаУ. - Х. : НФаУ, 2013. - 59 с.

2. Сагайдак-Нікітюк, Р. В. Трудове право України [Текст] : навч. посіб. [з дисципліни "Трудове право" для студ. ВНЗ напряму підгот. 6.030601 "Менеджмент"] / Р. В. Сагайдак-Нікітюк, С. В. Васильєв ; НФаУ. - Х. : Точка, 2016. - 147 с.

3. Жуковіна, О. В. Методичні рекомендації до виконання практичних та семінарських робіт з дисципліни "Охорона праці в галузі" для студентів спеціальності 7.110202 "Технологія парфумерно-косметичних засобів" [Текст] / О. В. Жуковіна, Г. А. Грецька, М. М. Бойко ; НФаУ, Каф. процесів та апаратів хім.-фармац. вир-в. - Х. : [НФаУ], 2015. - 58 с.

4. Жуковіна, О. В. Основи охорони праці [Текст] : метод. рек. для проведення семінар. занять для студ. усіх спец. / О. В. Жуковіна, Г. А. Грецька, Р. В. Сагайдак-Нікітюк ; за ред. доц. О. В. Жуковіної ; НФаУ. - Х. : НФаУ, 2018. - 62 с. - Загол. обкл. : Основи охорони праці: с. 59-61.

5. Качура, Т. М. Основи охорони праці та охорона праці в галузі [Електронний ресурс] : робочий зошит для самост. роботи [студ. спец. 226 «Фармація, промислова фармація»] : [навч.-метод. посібник] / Т. М. Качура ; НФаУ, Коледж, Циклова комісія пром. фармації. - Електрон. текстові дан. - Х. : НФаУ, 2019. - 46 с.

6. Качура, Т. М. Основи охорони праці та охорона праці в галузі [Електронний ресурс] : інформаційний пакет для студ. заоч. форми навчання / Т. М. Качура ; НФаУ, Коледж. - Електрон. текстові дан. - Х. : НФаУ, 2020. - 21 с.

7. Соціальна та виробнича безпека діяльності [Текст] : навч. посібник [для здобувачів вищої освіти спец. «Освітні, педагогічні науки» освітньої програми «Педагогіка вищої школи»] / А. А. Котвіцька [та ін.] ; за ред. доц. О. В. Жуковіної ; НФаУ, Державна служба України з питань праці. - Харків : НФаУ, 2019. - 220 с.

Допоміжна

1. Про охорону праці: Закон України редакція від 14.08.2021.

2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України № 1105-XIV від 23 вересня 1999.

3. Про пожежну безпеку: Закон України № 3745 від 17.12.1993.

4. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України № 4004-XII від 24.02.1994.

5. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України чинний, поточна редакція – Редакція від 16.06.2021

6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України № 877 від 26.12.2007.

7. Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб: Наказ МОЗ України 23.07.2002 №280 поточна редакція — Редакція від 06.01.2021

8. Голінько В.І. Г 60 Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.

9. Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб: Наказ МОЗ України 23.07.2002 №280 поточна редакція – Редакція від 06.01.2021

10. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров’я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці: Наказ Мін. Соц. Політики України від 29.11.2018 №1804

11. Настанова-СТ-Н-МОЗУ-42-4.0_2020: Належна виробнича практика

12. Природне і штучне освітлення: ДБН В.2.5-28:2018

13. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень: ДСН 3.3.6.042-99

14. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку: ДСН 3.3.6.037-99

15. Про затвердження правил пожежної безпеки в Україні: Наказ МВС України 30.12.2014 від 1417

16. Yaroshenko O. M. Labor protection in branches: european experience of normative support of risk-oriented approaches. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2019. 1(28). С. 522-530

17. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. http://www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України.

2. http://www.dnop.kiev.ua – Офіційний сайт Держгірпромнагляд.

3. http://www.mns.gov.ua − Офіційний сайт МНС України.

4. http://www.social.org.ua − Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

5. http://www.nau.ua – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України»

6. http://www.budinfo.com.ua − Портал «Україна будівнича: будівничі компанії України, будівничі стандарти України: ДБН, ДСТУ»

7. https://pharmel.kharkiv.edu – НФаУ дистанційне навчання

8. Сайт кафедри https://tfp.nuph.edu.ua/

9. Сайт бібліотеки НФаУ http://nuph.edu.ua/naukova-biblioteka/